

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

טז' באייר תש"ף
10 במאי 2020
מספר: 01347

לכבוד,
פרופ' אבי שמחון,
ראש המועצה הלאומית לכלכלה

א.נ.

שלום רב,

הנדון: ביטחון מזון אל מול יבוא תוצרת חקלאית

בהמשך לדיונים שקיימנו בראשותך, במסגרת "צוות בחינת החקלאות בישראל", בהתייחס לכתבות "מטעם" בתקשורת, ולמכתבם של חברי "השדולה החקלאית" (להלן 'השדולה') בכנסת מיום 27/04/20, בנושא שבנדון, הנני להביא לידיעתך עובדות שיש בהן כדי להבהיר וללבן בעיקר את נושא בטחון המזון ונושא נוסף שהועלה במכתב השדולה.

ביטחון מזון

ככלל, לישראל אין ולא יהיה ביטחון מזון בתוצרת חקלאית.

קביעת השדולה כי "אחריותה של המדינה לדאוג כי לאזרח תהיה רשת ביטחון תזונתי מקומית בשגרה ובחירום, בהווה ובדורות הבאים" - הינה בגדר חזון ראוי, אך בלתי ישים בעליל (הן להגדרה של 'בטחון מזון' והן להגדרה של 'בטחון תזונתי').

כל מדינה, וכך גם מדינת ישראל, חפצה שכל תוצרתה החקלאית תתבסס על ייצור עצמי ולא על יבוא. אולם אין ביכולתה של ישראל לפעול כפי שצוין במכתבם, מאחר שאין לדרישה זו כל היתכנות אופרטיבית. גם מדינות כמו רוסיה, סין, הודו, מדינות באירופה ועוד מייבאות תוצרת חקלאית, כיוון שאינן יכולות להסתמך אך ורק על התוצרת החקלאית הגדלה בארצם, ואף הם נאלצים לייבא תוצרת חקלאית, כך שגם למדינות אלו אין בעצם כל "ביטחון מזון".

כאמור, אין אפשרות אופרטיבית ליישום שאיפה זו בישראל, ואפרט את הסיבות לכך:

1. נדרשת בארץ תוצרת חקלאית שאינה גדלה כאן כלל, ולכן אין אפשרות אחרת מלבד ייבוא;

כמו לדוגמה: אורז, קפה, תה, סוכר, קקאו, קשיו וכיוצא באלה.

2. קיימת תוצרת חקלאית, שחלקה הגדול מייבא מחו"ל, ואין כל דרך לספק את כל הביקוש אליה

בארץ, למשל: **בשר בקר** - רק 17% מדרישת הצרכנים בארץ ניתן לספק ע"י חקלאי ישראל, כאשר 83% מהבשר מייבאים מחו"ל, הן כבשר קפוא וטרי מחו"ל, והן בדרך של יבוא כ- 600,000 עגלים וכבשים מחו"ל לשחיטה בארץ. לו היה בכוונתנו לספק בשר בקר על ידי חקלאי ישראל, היה צורך בהפניית כל השטחים החקלאיים - המטעים והשדות - לגידול הבקר והתזונה הנדרשת להאכלתו, ואף אז היינו זקוקים להשלמה מהיבוא.

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

דגים - כ-85% מהדגים הנאכלים בארץ, טריים וקפואים, הינם מיבוא וחקלאי ישראל והדייגים מייצרים רק 15% מהביקוש. לא זו בלבד אלא שבימים האחרונים נתבקשנו על ידי נציגי החקלאים להפחית את המכס, ובכך להגדיל את יבוא הדגים הקפואים מחו"ל.

חיטה למאכל - ללחם, למאפים וכדו' – מעל ל-90% מגרעיני החיטה הנצרכים בארץ מיובאים מחו"ל. כדי לגדל ולספק את כלל הביקוש לחיטה בישראל, דרושה קרקע שגודלה כמעט כשטחה של כל מדינת ישראל; כך שגם לו היינו עוסקים בארץ אך ורק בגידול החיטה, עדיין נזקקים היינו ליבוא כמות נוספת של חיטה. מדוגמת החיטה ניתן להשליך גם על גרעיני דגן אחרים.

מספוא להזנת בעלי חיים – המזון המיועד להזנת הבקר לבשר, להזנת הבקר לחלב, להזנת הדגים, להזנת עופות לביצים ולהזנת עופות לבשר – מיובא ארצה בחלקו הגדול. וגם כאן, אם היה בכוונתנו לגדל את רובו ככולו בישראל – היה עלינו להתמקד אך ורק בגידול זה על פני גידולי הפירות והירקות; ואילו לא היה היבוא המסיבי של המספוא - לא היה בארצנו בשר בקר, בשר עוף, דגים, חלב ומוצרי חלב מייצור מקומי.

הסכמי סחר

למותר לציין, שכל היבוא של הפירות והירקות לישראל הינו שולי ומהווה כ-4.7% מהצריכה. בנוסף, לא ניתן לחסום יבוא זה, מאחר שעל פי הסכמי הסחר - חקלאי ישראל היו מנועים מיצוא לעולם, באם לא יתאפשר יבוא הדדי לישראל. כך לדוגמה, לא ניתן היה לייצא פרי הדר לסין, אם לא היה מאושר יבוא האגסים מסין לישראל בפטור ממכס, ולכן נובע מכך, שלטובת החקלאים, נפתח יבוא האגסים מסין ללא מכס. דוגמה זו היא אחת מני רבות. אנו חיים עתה ב'כפר גלובלי', ולכן אין להעלות על הדעת שכיוון הדברים יהיה חד-צדדי – הווה אומר, מדינות העולם לא יקבלו מישראל יבוא של תוצרת חקלאית, כשישראל תמנע את יבוא תוצרתן לה.

כמו כן, חלק מהיבוא הפטור ממכס של ירקות, התאפשר רק לאחר תיאום עם מועצת הצמחים, המשמשת כנציגת החקלאים.

הגדלת המכסות ב'שוק מתוכנן' אל מול מכסות היבוא

גם ב'שוק מתוכנן', כענף הביצים והחלב, אנו מייבאים לאורך השנים מאות מיליוני ביצים ואלפי טונות של חמאה מחו"ל, ובכך מונעים מחסור בחמאה וביצים עבור אזרחי ישראל. להזכירכם, כי רק עתה הצלחנו להגדיל את יבוא החמאה מחו"ל ללא מכס, ובכך נמנע החוסר שהיה קיים במדפים בחמאה בשנה החולפת. לגבי הביצים, אין אמת בנאמר במכתב השדולה שהמשרד החליט "לבטל את החלטת המועצה לענף הלול ולהגדיל את הייצור המקומי ב-5%"; נהפוך הוא, במכתבי לשר מיום 22 באפריל כתבתי כי "אני תומך בהגדלת המכסה לייצור הביצים בשנת 2020, ואף מעבר ל-5%".

לשכת המנהל הכללי
Office of the Director-General

בטעות מסקנתם כי מגדלי העופות יכולים "לספק תוצרת איכותית לשוק הישראלי", כיוון שביצה המוטלת ב"לול זבל" אינה איכותית ויש באכילתה משום חשש לבריאות הציבור. אגב, את המונח "לולי זבל" טבע ד"ר שמעון פרק ז"ל, אשר שימש כרופא ראשי לבריאות העוף והכיר כל לול ולול בישראל. לידיעתך, "בשנים האחרונות נבדקו ונדגמו לולי ההטלה בישראל למגוון גורמי תחלואה. לצערנו, כ- 20%- 29% מהלולים נמצאו נגועים במחלות הפוגעות אף באדם, כאשר חלק מהמחלות הינן מחלות המאופיינות כאלומות, דהיינו - מסוכנות ביותר לאוכלוסיות מסוימות: קשישים, ילדים ומוחלשי חיסון. במסגרת גילוי המחלות בעופות בשנים 2017-2019, הושמדו למעלה ממיליון עופות נגועים במחלות אלו". תיאור מצב זה מוביל למסקנה שחלק ממגדלי המטילות אינם מסוגלים "לספק תוצרת איכותית לשוק הישראלי", בדגש על 'איכותית'.

נשמח לקדם את הגדלת הייצור המקומי בלולי רפורמה ובלולים משודרגים, במטרה להקטין את הסיכון הבריאותי של אזרחי ישראל.

לא אוכל להתעלם מהאירוע המרכזי הפוקד אותנו עתה – מגפת הקורונה, וכפי שידוע לך, משרד החקלאות, ביחד עם משרדי ממשלה אחרים פעלו לכך שכל ענפי החקלאות וכל העסקים התומכים בהם - ספקי אריזות, שינוע, הדברה, דישון וכדו' – ימשיכו לעבוד בכל תקופת הסגר, כך שחקלאי ישראל עבדו ומכרו את תוצרתם באופן סדיר וברווח סביר, פרט לענף הפרחים וענף התבלינים לייצוא, ומספר קטן של מגדלי ירקות. כך שנפגע רק שבריר של אחוז מערך התפוקה הכוללת של חקלאי ישראל. לחקלאים אלו, שכן נפגעו, אכן מגיע פיצוי הולם, ואף מעבר לכך.

לסיום, הצעתי בעבר, ואני מציע שוב עתה, כי נציגי החקלאים והממשלה, יפעלו במשותף להצגת חקלאי ישראל כהווייתם, כחקלאים מצליחים, יזמים, יצירתיים ויצואנים, שאינם כלל ועיקר פושטי יד ורגל, כפי שמוצגים על ידי משרדי יחסי הציבור של חלק מארגוני החקלאים.

בברכה,

שלמה בן-אליהו
המנהל הכללי
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

העתקים:

ח"כ צחי הנגבי, שר החקלאות ופיתוח הכפר
ח"כ אלון שוסטר
ח"כ רם שפע
ח"כ אופיר סופר
ח"כ מירב מיכאלי
ח"כ רם בן ברק
מר שי רינסקי, מנכ"ל משרד הכלכלה
צוות "בחינת החקלאות בישראל"